فصل سوم

حد بی نهایت و حد در بی نهایت

❖ درس اول : حد بی نهایت

❖ درس دوم: حد در بی نهایت

بارم فصل ۳:

نوبت اول	نوبت دوم	شهریور /دی
۵	۲	۲

فصل ۳ درس ۱: حد بی‌نهایت

بخش پذیری چند جمله‌ای ها بر $(x-a)$:

$f(x)$ مقسوم | $x-a$ مقسوم علیه

$Q(x)$ خارج قسمت

R باقی مانده

رابطه تقسیم $\to f(x)=(x-a)\times Q(x)+R$

※دررابطه تقسیم اگر به جای x بگذاریم a، داریم:

$$f(a)=\underbrace{(a-a)\times Q(a)}_{0}+R\to \boxed{f(a)=R}$$

※بنابراین برای به دست آوردن باقی مانده تقسیم بدون انجام تقسیم ابتدا مقسوم علیه را مساوی صفر قرار می دهیم ومقدار به دست آمده را در مقسوم به جای x گذاشته و حاصل را به دست می آوریم

※نتیجه:اگر $f(a)=0$ آنگاه $f(x)$ بر $(x-a)$بخش پذیر است.

(تمرین ۱ص ۵۷)

①الف) نشان دهید چندجمله‌ای $f(x)=2x^3+x^2+1$ بر دو جمله‌ای $x+1$ بخش‌پذیر است.

ب) به کمک تقسیم، $f(x)$ را به صورت حاصل‌ضرب عامل‌ها(تجزیه)بنویسید.

☑حل:

$x+1=0\to x=-1$

$f(-1)=2(-1)^3-(-1)^2+1=-2+1+1=0\to \boxed{R=0}$

$$\begin{array}{l|l}
\cancel{2x^3}+x^2+1 & x+1 \\ \hline
\cancel{-2x^3}-2x^2 & 2x^2-x+1 \\ \hline
\cancel{-x^2}+1 & \\
\cancel{x^2}+x & \\ \hline
\cancel{x}+\cancel{1} & \\
\cancel{-x}\ \cancel{-1} & \\ \hline
0 &
\end{array}$$

$f(x)=(x+1)(2x^2-x+1)$

(کار در کلاس۱و۳ ص۵۱)

①الف) نشان دهید چندجمله‌ای $f(x)=3x^2-5x-2$ بر دو جمله‌ای $(x-2)$ بخش‌پذیر است.

ب) به کمک تقسیم، $f(x)$ را به صورت حاصل‌ضرب عامل‌ها بنویسید.

③ نشان دهید چند جمله‌ای $f(x)=2x^3+5x^2-3x-10$ بر دو جمله‌ای $x+2$ بخش‌پذیر است.

※یادآوری مفهوم حد:

※حد یعنی نزدیک شدن بسیار زیاد به یک عدد، که به آن «میل کردن»می گوییم .

※ به عبارتی حد یعنی وقتی مقدار x به a نزدیک می شود (میل می کند) مقدار y به چه عددی نزدیک می شود.(حد یعنی رفتار y تابع در مجاورت نقطه a)که به صورت $\lim_{x\to a} g(x)=l$ می نویسیم .

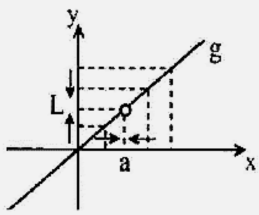

xاز سمت راست به a نزدیک می شود. $x\to a^+$

xاز سمت چپ به a نزدیک می شود. $x\to a^-$

xاز هردو سمت راست و چپ به a نزدیک می شود $x\to a$

※در هر سه مورد، x به a نزدیک می شود ولی به آن نمی رسد.

※شرایط وجود حداین است که تابع در چپ وراست a تعریف شده باشد و حد چپ و راست موجود و برابر باشد.

*حد تابع $\lim_{x\to a} g(x)=l$ به مقدار تابع $f(a)$ اصلا بستگی ندارد.

*برای تعیین حدتابع از روی نمودار، ابتدا روی محور xها یک نقطه در سمت چپ و یک نقطه در سمت راست نقطه a انتخاب کرده و از آنها خطی عمود خارج می کنیم تا نمودار را قطع کند آنگاه نقاط را به محور y ها عمود و عرض نقطه را (حدودی) می خوانیم اگر عددها یکسان بود آنگاه تابع حد دارد.

حد توابع کسری:

* برای پیدا کردن حد یک کسر، ابتدا به جای x مقدار a را قرار می دهیم که یکی از حالت های زیر به وجود می آید:

۱. $\frac{\text{عدد}}{\text{عدد}\neq 0}$ ۲. $\frac{0}{0}$ ۳. $\frac{\text{عدد}\neq 0}{0}$ ۴. $\frac{\infty}{\infty}$ و $\frac{\text{عدد}}{\infty}$

۱. $\frac{\text{عدد}}{\text{عدد}\neq 0}$

اگربعد از جای گذاری مقدار a در x،حالت $\frac{\text{عدد}}{\text{عدد}\neq 0}$ را داشته باشیم آنگاه حاصل حد با همین عدد گذاری به دست می آید.

(مثال ص۵۱)

مقدار $\lim_{x\to 5}\frac{x^2-3x+2}{x+1}$ را محاسبه کنید

☑حل:

$$\lim_{x\to 5}\frac{x^2-3x+2}{x+1}=\frac{25-15+2}{5+1}=\frac{12}{6}=2$$

۲. $\frac{0}{0}$

اگربعد از جای گذاری مقدار a در x،حالت $\frac{0}{0}$ (حالت مبهم) را داشته باشیم آنگاه برای به دست آوردن حاصل حد باید به یکی از ۳ روش زیر، رفع ابهام کنیم یعنی عامل صفر کننده $(x-a)$ را از صورت و مخرج پیدا و سپس حذف کنیم و از تابع ساده شده حد بگیریم:

الف) رفع ابهام با استفاده ازتجزیه(فاکتور گیری ، اتحادها)

ب) رفع ابهام با استفاده ازتقسیم

ج) رفع ابهام توابع رادیکالی با استفاده ازضرب در مزدوج یا چاق و لاغر

اتحاد مزدوج: $a^2-b^2=(a-b)(a+b)$

اتحاد چاق و لاغر:

$$a^3-b^3=(a-b)(a^2+ab+b^2)$$
$$a^3+b^3=(a+b)(a^2-ab+b^2)$$

الف) رفع ابهام با استفاده ازتجزیه(فاکتور گیری ، اتحادها)

(مثال ص۵۱)

مقدار $\lim_{x\to 1}\frac{x^2-1}{x^2+x-2}$ را محاسبه کنید

☑حل:

$$\lim_{x\to 1}\frac{x^2-1}{x^2+x-2}=\frac{1-1}{1+1-2}=\frac{0}{0}$$

$x\to 1\Rightarrow (x-1)$ عامل صفر کننده

$$\lim_{x\to 1}\frac{\overset{\text{مزدوج}}{x^2-1}}{\underset{\text{جمله مشترک}}{x^2+x-2}}=\lim_{x\to 1}\frac{\cancel{(x-1)}(x+1)}{\cancel{(x-1)}(x+2)}=\frac{1+1}{1+2}=\frac{2}{3}$$

(کاردرکلاس الف ص۵۳)

مقدار $\lim_{x\to -3}\frac{x^2-9}{x^2+3x}$ را محاسبه کنید

ب) رفع ابهام با استفاده ازتقسیم

اگر به کمک فاکتور و اتحاد نتوانیم تجزیه کنیم از تقسیم کمک می گیریم.

(مثال ص۵۲)

مقدار $\lim_{x\to -2}\frac{2x^3+3x^2+4}{x^3+8}$ را محاسبه کنید

یا

حد تابع $f(x)=\frac{2x^3+3x^2+4}{x^3+8}$ را در نقطه $x=-2$ درصورت وجود محاسبه کنید.

☑حل:

$$\lim_{x\to -2}\frac{2x^3+3x^2+4}{x^3+8}\xrightarrow{x=-2}\frac{0}{0}$$

$x\to -2 \Rightarrow (x+2)$ عامل صفر کننده

$$\lim_{x\to -2}\frac{\overbrace{2x^3+3x^2+4}^{\text{تقسیم}}}{\underbrace{x^3+8}_{\text{مکعب مجموع(چاق و لاغر)}}}=\lim_{x\to -2}\frac{\cancel{(x+2)}(2x^2-x+2)}{\cancel{(x+2)}(x^2-2x+4)}=\frac{8+2+2}{4+4+4}=1$$

$$\begin{array}{r|l}
\cancel{2x^3}+3x^2+4 & x+2 \\ \hline
-\cancel{2x^3}-4x^2 & 2x^2-x+2 \\
\cancel{-x^2}+4 & \\
\cancel{x^2}+2x & \\
\cancel{2x}+\cancel{4} & \\
-\cancel{2x}-\cancel{4} & \\
0 &
\end{array}$$

$$2x^3+3x^2+4=(x+2)(2x^2-x+2)$$

(کاردرکلاس ب ص ۵۳)

مقدار $\lim_{x\to \frac{1}{2}}\frac{4x^2-4x+1}{2x^2+x-1}$ را محاسبه کنید

(تمرین ۲ ص ۵۷)

② حدهای زیر را در صورت وجود محاسبه کنید.

الف) $\lim_{x\to \frac{1}{2}}\frac{2x^2-x}{4x^2-1}$

ب) $\lim_{x\to 5}\frac{x^3-4x^2-4x-5}{x^2-25}$

پ) $\lim_{x\to -4}\frac{x^2+3x-4}{x^3+4x^2+x+4}$

ج) رفع ابهام توابع رادیکالی با استفاده ازضرب در مزدوج یا چاق و لاغر

اگر عبارت رادیکالی با فرجه ۲ در صورت یا مخرج داشتیم آن را در مزدوجش ضرب می کنیم واگر عبارت رادیکالی با فرجه ۳ در صورت یا مخرج داشتیم آن را در چاق یا لاغرش ضرب می کنیم .

(مثال ص ۵۲)

۱)حد تابع $g(x)=\frac{2-\sqrt{x-1}}{x-5}$ را در نقطه به طول $x=5$ درصورت وجود محاسبه کنید.

☑حل:

$$\lim_{x\to 5}\frac{2-\sqrt{x-1}}{x-5}=\frac{0}{0}\longrightarrow x\to 5\Rightarrow \overset{\text{عامل صفر کننده}}{(x-5)}$$

$$\lim_{x\to 5}\frac{2-\sqrt{x-1}}{x-5}\times\overbrace{\frac{2+\sqrt{x-1}}{2+\sqrt{x-1}}}^{\text{ضرب در مزدوج}}=\lim_{x\to 5}\frac{4-(x-1)}{(x-5)(2+\sqrt{x-1})}$$

$$=\lim_{x\to 5}\frac{-\cancel{(x-5)}}{\cancel{(x-5)}(2+\sqrt{x-1})}=\frac{-1}{2+2}=\frac{-1}{4}$$

۲)حد تابع $h(x)=\frac{x^2-8x}{\sqrt[3]{x}-2}$ را در $x=8$ درصورت وجود محاسبه کنید.

☑حل:

$$\lim_{x\to 8}\frac{x^2-8x}{\sqrt[3]{x}-2}=\frac{0}{0}\to x\to 8\Rightarrow \overset{\text{عامل صفر کننده}}{(x-8)}$$

$$\lim_{x\to 8}\frac{\overset{\text{فاکتور}}{x^2-8x}}{\sqrt[3]{x}-2}\times\underbrace{\frac{\sqrt[3]{x^2}+2\sqrt[3]{x}+4}{\sqrt[3]{x^2}+2\sqrt[3]{x}+4}}_{\text{ضرب در چاقش}}$$

$$=\lim_{x\to 8}\frac{x\cancel{(x-8)}(\sqrt[3]{x^2}+2\sqrt[3]{x}+4)}{\cancel{x-8}}=8(4+4+4)=96$$

(کاردرکلاس ص ۵۳)

حدود زیر را در صورت وجود محاسبه کنید.

ت) $\lim\limits_{x\to -1}\dfrac{x^2-1}{x+\sqrt{2x+3}}$

ث) $\lim\limits_{x\to 1}\dfrac{x-\sqrt{x}}{x^2+x-2}$

ج) $\lim\limits_{x\to -1}\dfrac{\sqrt[3]{x}+1}{x^2+3x+2}$

(تمرین ۳ص ۵۷)

③ حدود زیر را در صورت وجود، به‌دست آورید.

الف) $\lim\limits_{x\to 1}\dfrac{x-\sqrt{2x-1}}{x^2-x}$

ب) $\lim\limits_{x\to 3}\dfrac{x^2-9}{2-\sqrt{x+1}}$

پ) $\lim\limits_{x\to -8}\dfrac{2x+16}{\sqrt[3]{x}+2}$

همسایگی و انواع آن:

***تعریف همسایگی:**

همسایگی عددی مثل x_0، یک بازه باز (a,b) است.

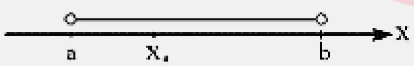

به طورمثال، همسایگی عدد ۳ بازه $(2,5)$ می باشد

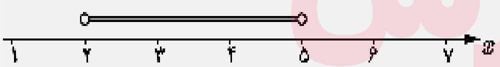

البته بیشمار همسایگی اطراف عدد ۳ داریم مثل بازه های

$(2,5),(2,4),(0,4),(1,4),(2/5,3/5),...$

***انواع همسایگی:**

۱.همسایگی راست ۲.همسایگی چپ ۳.همسایگی محذوف

۱.همسایگی راست:

همسایگی راست عددی مثل x_0، یک بازه باز (x_0, x_0+r) است .

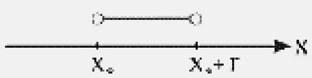

۲.همسایگی چپ:

همسایگی چپ عددی مثل x_0، یک بازه باز (x_0+r, x_0) است .

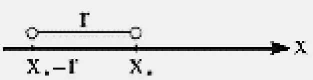

به طورمثال، همسایگی راست عدد ۳ بازه $(3,4)$ و همسایگی چپ عدد ۳ بازه $\left(\frac{3}{2},3\right)$ می باشد

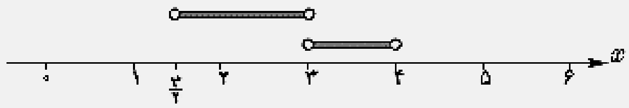

۳.همسایگی محذوف

همسایگی محذوف عددی مثل x_0، مجموعه $(a,b)-\{x_0\}$ است یعنی حذف x_0 از بازه (a,b)

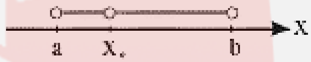

به طورمثال، همسایگی محذوف عدد ۳ مجموعه $\left(\frac{5}{2},4\right)-\{3\}$ می باشد

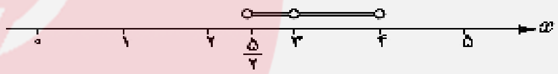

حدنامتناهی:

*می دانیم که شرط وجود حد اینست که حد چپ و راست موجود و برابر باشد.

*حد $+\infty, -\infty$ اعدادحقیقی نیستند و یک نماد محسوب می شوند حال اگر جواب حدی، مساوی بی نهایت (∞) شود، می گوییم آن حد ، نامتناهی است. وتابع در آن نقطه حد ندارد

$$\lim_{x\to a} f(x) = -\infty \qquad \lim_{x\to a} f(x) = +\infty$$

و از $+\infty, -\infty$ به خاطر این استفاده می کنیم که بگوییم $f(x)$ از هر مقدار مثبتی بزرگ تر $(+\infty)$ یا از هر مقدار منفی کوچکتر $(-\infty)$ می شود

***مفهوم رابطه** $\lim_{x\to a} f(x) = +\infty$:

به این معناست که می توان مقادیر $f(x)$ را از هر عدد مثبت دلخواهی بزرگ تر کرد به شرطی که x به قدر کافی به a نزدیک اختیار شودو تابع درهمسایگی محذوف a تعریف شده باشد.

***مفهوم رابطه** $\lim_{x\to a} f(x) = -\infty$:

به این معناست که می توان مقادیر $f(x)$ را از هر عدد منفی دلخواهی کوچک تر کرد به شرطی که x به قدر کافی به a نزدیک اختیار شودو تابع درهمسایگی محذوف a تعریف شده باشد.

***مفهوم رابطه** $\lim_{x\to a^+} f(x) = +\infty$:

به این معناست که می توان مقادیر $f(x)$ را از هر عدد مثبت دلخواهی بزرگ تر کرد به شرطی که x با مقادیر بزرگ تر از a به قدر کافی به a نزدیک اختیار شود.

محاسبه حدهای نامتناهی دو طرفه از روی شکل:

(مثال ص ۵۴ و۵۶)

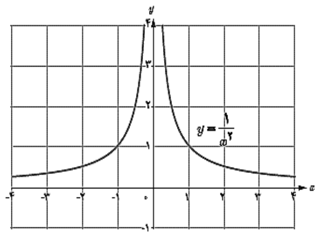

حد چپ و راست هر دو $+\infty$

$$\lim_{x\to 0}\frac{1}{x^2} = +\infty$$

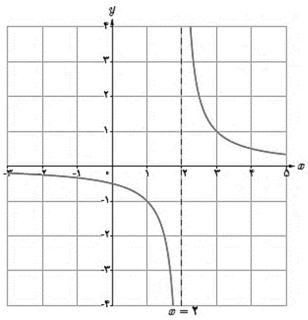

حد راست $+\infty$ حد چپ $-\infty$

$$\lim_{x\to 2^+}\frac{1}{x-2} = +\infty$$

$$\lim_{x\to 2^-}\frac{1}{x-2} = -\infty$$

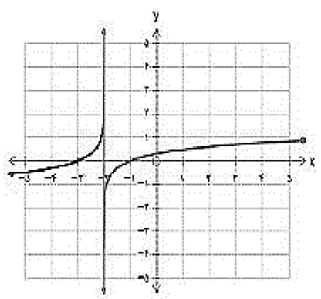

حدراست $-\infty$ حدچپ $+\infty$

$$\lim_{x\to (-2)^+} f(x) = -\infty$$

$$\lim_{x\to (-2)^-} f(x) = +\infty$$

(تمرین ص ۵۷)

5 الف) عبارت $\lim_{x\to 2^-} f(x) = +\infty$ به چه معناست؟ توضیح دهید

☑ حل:
یعنی می توان مقادیر $f(x)$ را از هر عدد مثبت دلخواهی بزرگ تر کرد به شرطی که x با مقادیر کوچکتر از ۲ به ۲ نزدیک اختیار شود.

ب) عبارت $\lim\limits_{x\to ۲^+} f(x) = -\infty$ به چه معناست؟ توضیح دهید.

پ) نمودار تابعی مانند f را رسم کنید که در هر دو شرط بالا صدق کند. مسئله چند جواب دارد؟

محاسبه حدهای نامتناهی یک طرفه از روی شکل: (ص ۵۵)

حد راست $+\infty$	حدراست $-\infty$
$\lim\limits_{x\to a^+} f(x) = +\infty$ 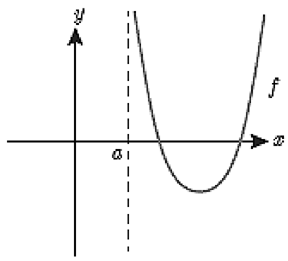	$\lim\limits_{x\to a^+} f(x) = -\infty$ 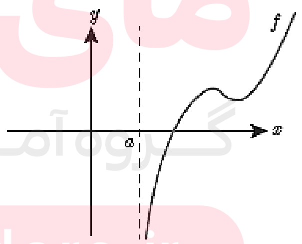
حدچپ $+\infty$	حد چپ $-\infty$
$\lim\limits_{x\to a^-} f(x) = +\infty$ 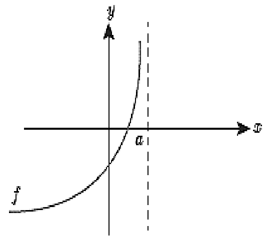	$\lim\limits_{x\to a^-} f(x) = -\infty$ 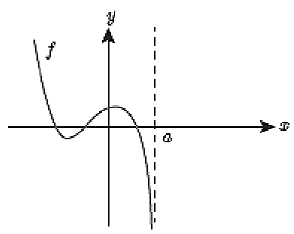

محاسبه حد نامتناهی از روی ضابطه:

۳. $\dfrac{\text{عدد}\neq 0}{0}$

اگربعد از جای گذاری مقدار a در x، حالت $\dfrac{\text{عدد}\neq 0}{0}$ را داشته باشیم آنگاه حاصل حد ، ∞ است .

*توجه: در اینجا مخرج صفر نمی شود بلکه حد صفر دارد.

برای علامت ∞ به علامت صورت و مخرج توجه می کنیم :

$$\frac{\text{عددمثبت}}{0^+} = +\infty \qquad \frac{\text{عددمثبت}}{0^-} = -\infty$$

$$\frac{\text{عددمنفی}}{0^+} = -\infty \qquad \frac{\text{عددمنفی}}{0^-} = +\infty$$

*توجه: برای علامت صفر مخرج ، باید مخرج را تعیین علامت کنیم.

(کاردرکلاس او تمرین۴ ص ۵۷)

حدود زیر را محاسبه کنید.

۱) $\lim\limits_{x\to ۵^-} \dfrac{۲x}{x-۵} =$

☑ حل:

$$\lim_{x\to ۵^-} \frac{۲x}{x-۵} = \frac{۱۰}{۰^-} = -\infty$$

۲) $\lim\limits_{x\to ۵^+} \dfrac{۲x}{x-۵}$

۳) $\lim\limits_{x\to ۰^+} \dfrac{۱}{x}$

۴) $\lim\limits_{x\to ۱^-} \dfrac{۱}{x-۱}$

۵) $\lim\limits_{x\to (-۲)^-} \dfrac{-۳x}{x^۲-۴} =$

☑ حل:

$$\lim_{x\to (-۲)^-} \frac{-۳x}{x^۲-۴} = \frac{۶}{۰^+} = +\infty$$

۶) $\lim_{x\to 3^+} \frac{1-5x}{x^2-9}$

۷) $\lim_{x\to 3} \frac{-1}{(x-3)^4} =$

☑ حل:

$$\lim_{x\to 3} \frac{-1}{(x-3)^4} = \frac{-1}{0^+} = -\infty$$

چون کل مخرج توان زوج دارد پس 0^+ است

۸) $\lim_{x\to -\frac{1}{2}} \frac{4x+1}{(2x+1)^2}$

۹) $\lim_{x\to -6} \frac{9}{(x+6)^2}$

۱۰) $\lim_{x\to 0} \frac{-1}{x^2}$

۱۱) $\lim_{x\to \frac{\pi}{2}^-} \tan x =$

☑ حل:

$$\lim_{x\to \frac{\pi}{2}^-} \tan x = \lim_{x\to \frac{\pi}{2}^-} \frac{\sin x}{\cos x} = \frac{1}{0^+} = +\infty$$

با توجه به دایره مثلثاتی ،

cos در ربع اول مثبت است

پس 0^+ است

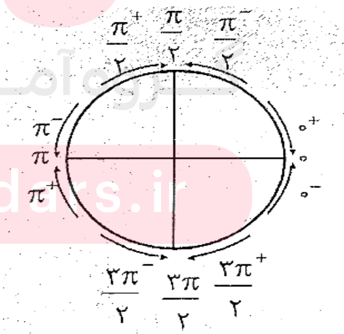

۱۲) $\lim_{x\to \frac{\pi}{2}^+} \frac{1}{\cos x}$

۱۳) $\lim_{x\to \frac{\pi}{2}^+} \tan x$

۱۴) $\lim_{x\to 0} \frac{x+1}{\sin^2 x}$

۱۵) $\lim_{x\to 0} \frac{-1}{|x|} =$

☑ حل:

$$\lim_{x\to 0} \frac{-1}{|x|} = \frac{-1}{0^+} = -\infty$$

چون مخرج قدر مطلق داردپس 0^+ است

۱۶) $\lim_{x\to 3} \frac{2}{|x-3|}$

***یادآوری:**

$$\lim_{x\to a} [\underset{\downarrow}{x}] \xrightarrow{n<x<n+1} n$$

$x \notin Z$

$$\lim_{x\to a} [\underset{\downarrow}{x}] \to \begin{cases} x \to a^+ \xrightarrow{\text{حد}} a \\ x \to a^- \xrightarrow{\text{حد}} a-1 \\ x \to a \xrightarrow{\text{حد}} \times \end{cases}$$

$x \in Z$

۱۷) $\lim_{x\to 3^-} \frac{[x]-3}{x-3}$

☑ حل:

$$\lim_{x\to 3^-} \frac{[x]-3}{x-3} = \frac{2-3}{0^-} = \frac{-1}{0^-} + \infty$$

$$\lim_{x\to 3^-} [x] = 2$$

۱۸) $\lim_{x\to -\frac{1}{3}} \frac{[x]}{|3x+1|}$

۱۹) $\lim_{x\to \frac{1}{2}} \frac{[x]-3}{|2x-1|}$

فصل ۳ درس ۲: حد در بی نهایت

حد در بی نهایت:

*حد تابع وقتی $x \to \infty$، به یکی از دو صورت زیر است:

۱) صفر یا عددی غیر صفراست.

۲) $+\infty$ یا $-\infty$ است(حد وجود ندارد)

***مفهوم رابطه** $\lim\limits_{x\to+\infty} f(x) = L$:

به این معناست که $f(x)$ را به هر مقدار دلخواه می توان به L نزدیک کرد به شرطی که x به قدر کافی بزرگ اختیار شود.و تابع در بازه $(a,+\infty)$ تعریف شده باشد.

***مفهوم رابطه** $\lim\limits_{x\to-\infty} f(x) = L$:

به این معناست که $f(x)$ را به هر مقدار دلخواه می توان به L نزدیک کرد به شرطی که x به قدر کافی کوچک و منفی اختیار شود. وتابع در بازه $(-\infty,b)$ تعریف شده باشد.

***مفهوم رابطه** $\lim\limits_{x\to+\infty} f(x) = +\infty$:

به این معناست که $f(x)$ را می توان از هر عدد مثبت دلخواهی بزرگ تر کرد به شرطی که x به قدر کافی بزرگ اختیار شود.و تابع در بازه $(a,+\infty)$ تعریف شده باشد.

***مفهوم رابطه** $\lim\limits_{x\to-\infty} f(x) = -\infty$:

به این معناست که $f(x)$ را می توان از هر عدد منفی دلخواهی کوچک ترکرد به شرطی که x به قدر کافی کوچک و منفی اختیار شود. وتابع در بازه $(-\infty,b)$ تعریف شده باشد.

*رابطه $\lim\limits_{x\to+\infty} f(x) = -\infty$:

به این معناست که........................

*رابطه $\lim\limits_{x\to-\infty} f(x) = +\infty$:

به این معناست که........................

محاسبه حد در بی نهایت از روی شکل:

*وقتی تابع در $x \to \infty$ حد دارد نمودار آن در بی نهایت به خط افقی $y = L$ میل می کند

(مثال ص ۵۸ و۵۹ و۶۱)

با توجه به نمودار توابع، حدود خواسته شده را بیابید.

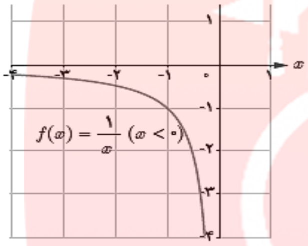

$\lim\limits_{x\to-\infty} \frac{۱}{x} =$

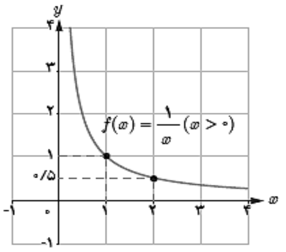

$\lim\limits_{x\to+\infty} \frac{۱}{x} =$

$\lim\limits_{x\to+\infty} x^۳ =$

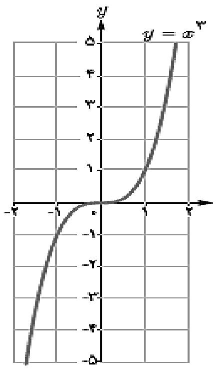

(کار در کلاس ص ۶۲)

با توجه به نمودار هر تابع، طرف دوم تساوی‌ها را بنویسید.

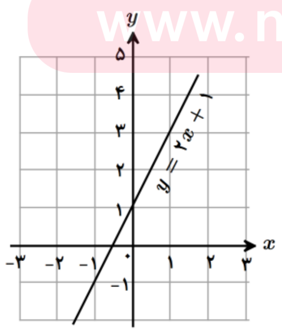

ب) $\lim\limits_{x\to-\infty} (۲x+۱) = ...$

$\lim\limits_{x\to+\infty} (۲x+۱) = ...$

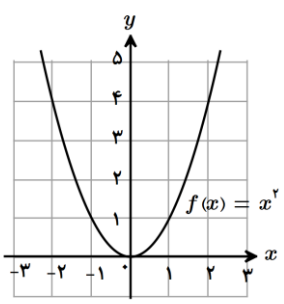

الف) $\lim\limits_{x\to-\infty} x^۲ = ...$

$\lim\limits_{x\to+\infty} x^۲ = ...$

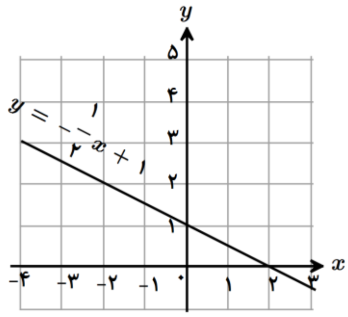

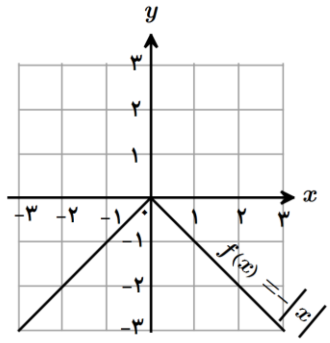

ت) $\lim\limits_{x\to -\infty} (\frac{-1}{2}x + 1) = ...$

$\lim\limits_{x\to +\infty} (\frac{-1}{2}x + 1) = ...$

پ) $\lim\limits_{x\to -\infty} f(x) = ...$

$\lim\limits_{x\to +\infty} f(x) = ...$

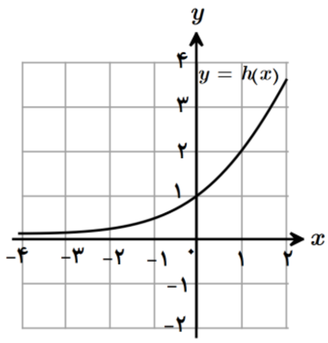

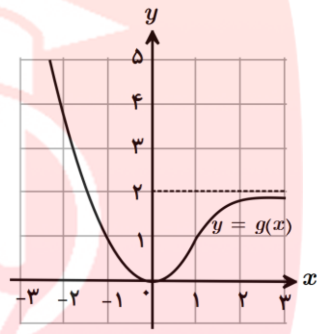

ج) $\lim\limits_{x\to -\infty} h(x) = ...$

$\lim\limits_{x\to +\infty} h(x) = ...$

ث) $\lim\limits_{x\to -\infty} g(x) = ...$

$\lim\limits_{x\to +\infty} g(x) = ...$

(تمرین ۲و۳ص۶۴)

② با توجه به نمودار توابع، حدود خواسته شده را بنویسید.

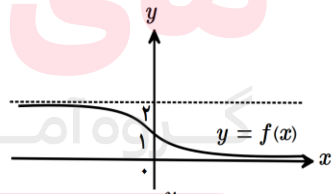

$\lim\limits_{x\to -\infty} f(x) = ...$

$\lim\limits_{x\to +\infty} f(x) = ...$

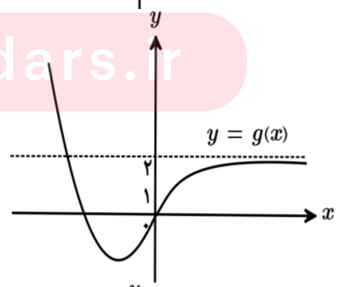

$\lim\limits_{x\to -\infty} g(x) = ...$

$\lim\limits_{x\to +\infty} g(x) = ...$

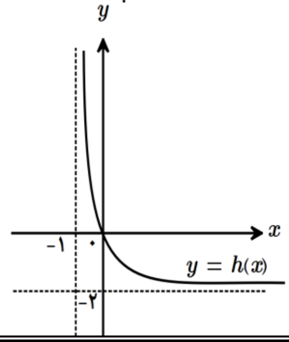

$\lim\limits_{x\to +\infty} h(x) = ...$

$\lim\limits_{x\to (-1)^+} h(x) = ...$

③ نمودار تابع f به شکل مقابل است. حدود خواسته شده را بنویسید.

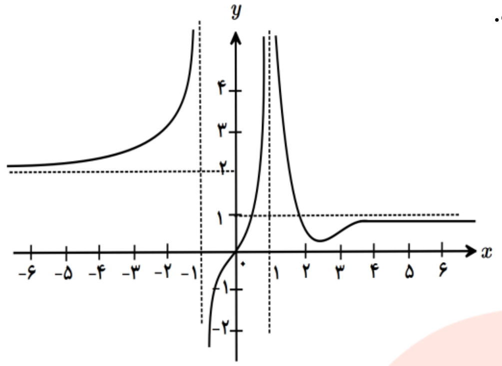

الف) $\lim\limits_{x\to -\infty} f(x)$

ب) $\lim\limits_{x\to (-1)^-} f(x)$

پ) $\lim\limits_{x\to (-1)^+} f(x)$

ت) $\lim\limits_{x\to 1^-} f(x)$

$\lim\limits_{x\to 1^+} f(x)$

ج) $\lim\limits_{x\to +\infty} f(x)$

ث)

(تمرین ۱ص۶۳)

① نمودار هر یک از تابع‌های زیر را رسم کنید و سپس حدود خواسته شده را به‌دست آورید.

الف)

$f(x) = \frac{1}{x}$

$\lim\limits_{x\to -\infty} f(x) =$

$\lim\limits_{x\to +\infty} f(x) =$

$\lim\limits_{x\to 0} f(x) =$

ب)

$$g(x)=\begin{cases}1 & x>0\\ -1 & x<0\end{cases}$$

$\lim\limits_{x\to-\infty} g(x)=$

$\lim\limits_{x\to+\infty} g(x)=$

(تمرین۵ص۶۴)

⑤ الف) هر یک از رابطه‌های زیربه چه معنا هستند؟

$\lim\limits_{x\to+\infty} f(x)=-1$

$\lim\limits_{x\to-\infty} f(x)=2$

ب) نمودار تابعی مانند f را رسم کنید که هر دو ویژگی الف را داشته باشد. مسئله چند جواب دارد؟

محاسبه حد در بی نهایت از روی ضابطه:

۴. $\dfrac{\text{عدد}}{\infty}$ و $\dfrac{\infty}{\infty}$

*** قضیه ۱:**

اگر n عدد طبیعی باشد:

$$\lim_{x\to+\infty}\frac{1}{x^n}=0 \quad , \quad \lim_{x\to-\infty}\frac{1}{x^n}=0$$

***قاعده پرتوان در توابع چند جمله ای:**

وقتی $x\to\infty$ است می توانیم به جای کل عبارت بزرگترین توان x را با ضریبش نگه داریم و بقیه را نادیده بگیریم.

$$\lim_{x\to+\infty} f(x)=\lim_{x\to+\infty} ax^n \quad , \quad \lim_{x\to-\infty} f(x)=\lim_{x\to-\infty} ax^n$$

*** قضیه ۲:**

اگر n عدد طبیعی و a عدد حقیقی غیر صفرباشد:

الف) $\lim\limits_{x\to+\infty} ax^n=\begin{cases}+\infty & (\text{مثبت } a)\\ -\infty & (\text{منفی } a)\end{cases}$

ب) $\lim\limits_{x\to-\infty} ax^n=\begin{cases}+\infty & (\text{زوج و } a \text{ مثبت } n)\\ -\infty & (\text{زوج و } a \text{ منفی } n)\\ -\infty & (\text{فرد و } a \text{ مثبت } n)\\ +\infty & (\text{فرد و } a \text{ منفی } n)\end{cases}$

***قاعده پرتوان در توابع کسری:**

وقتی $x\to\infty$ است می توانیم در صورت و مخرج به جای کل عبارت بزرگترین توان x را با ضریبش نگه داریم و بقیه را نادیده بگیریم. آنگاه:

الف)اگر درجه صورت و مخرج برابر باشد حد داریم و حد، عددی غیر صفر است

ب) اگر درجه صورت ازمخرج بیشتر باشد حد نداریم یعنی حاصل $-\infty$ یا $+\infty$ می شود

ج)اگر درجه مخرج ازصورت بیشتر باشد حد داریم و حد، عدد صفر است

(کار در کلاس ومثال ص ۶۰و۶۳تمرین ۴ ص۶۴)

حدود زیر را محاسبه کنید.

۱) $\lim\limits_{x\to+\infty}\dfrac{7x^2-4x+1}{3x^2+5x-6}$

☑حل:

$$\lim_{x\to+\infty}\frac{7x^2-4x+1}{3x^2+5x-6}=\lim_{x\to+\infty}\frac{7x^2}{3x^2}=\frac{7}{3}$$

۲) $\lim\limits_{x\to-\infty}\dfrac{3x+2}{x-1}$

۳) $\lim\limits_{t\to-\infty}\dfrac{1-5t^2}{t^2+3t}$

۴) $\lim\limits_{x\to+\infty}\dfrac{2x^3-5x+4}{7x^3-11x^2-6x}$

۵) $\lim\limits_{x\to+\infty}\dfrac{2x-1}{3x+1}$

۶) $\lim\limits_{x\to-\infty} \dfrac{2x^2-3x+1}{x^2+5x-3}$

۷) $\lim\limits_{x\to-\infty} \dfrac{-6x^3+7x-9}{2x^3-4x^2+x}$

۸) $\lim\limits_{x\to-\infty} \dfrac{1}{2-3x}$

۹) $\lim\limits_{x\to-\infty} \dfrac{1}{2x-3}$

۱۰) $\lim\limits_{x\to-\infty} \dfrac{5x+4}{x^3+x-8}$

۱۱) $\lim\limits_{x\to-\infty} (9+\dfrac{7}{x^3})$

۱۲) $\lim\limits_{x\to+\infty} \dfrac{3+\dfrac{1}{x^2}}{\dfrac{4}{x}-5}$

۱۳) $\lim\limits_{x\to+\infty} \left(2x-3+5x^2\right)$

۱۴) $\lim\limits_{x\to+\infty} (-\dfrac{1}{2}x^3+7x^2-6)$

۱۵) $\lim\limits_{x\to+\infty} \dfrac{x^2+x}{3-x}$

۱۶) $\lim\limits_{x\to+\infty} \dfrac{2x+1}{4}$

۱۷) $\lim\limits_{x\to-\infty} \left(-2x^3+4x^2-5x-9\right)$

۱۸) $\lim\limits_{x\to-\infty} \dfrac{-4x^7+5x^2}{2x^3+9}$

۱۹) $\lim\limits_{x\to-\infty} \dfrac{2x^5-6x^3-x}{x^2-5x+1}$

(کار در کلاس ۲ص۶۰)

②الف) تابعی مثال بزنید که حد آن در $+\infty$ برابر (-1) باشد.

ب) تابعی مثال بزنید که حد آن در $-\infty$ برابر ۱۰۰ باشد.